

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över (SOU 2020:4) Vägen till en klimatpositiv framtid. Ert Diarienummer: M2020/00166/KI

Länsstyrelsen i Västmanland län yttrar sig över (SOU 2020:4) ”Vägen till en klimatpositiv framtid.

Bakgrund

Sverige har ett mål om nollnettoutsläpp som beräknas uppnås senast 2045. Därefter är målsättningen att uppnå negativa utsläpp. Det innebär en minskning med minst 85% och att resterande 15% minskas genom s.k. kompletterande åtgärder. Enligt FN:s klimatpanel IPCC krävs åtgärder och tekniker för negativa utsläpp av koldioxid för att begränsa den globala uppvärmningen till maximalt 1,5 °C.

Som kompletterande åtgärder räknas:

1. upptag av koldioxid i skog och mark till följd av ytterligare åtgärder (som är additionella, alltså utöver de åtgärder som redan genomförs),
2. utsläppsminskningar genomförda utanför Sveriges gränser
3. avskiljning och lagring av koldioxid från förbränning av biobränslen, så kallad bio-CCS

Utredningens huvudsakliga uppdrag har varit att ta fram en strategi och handlingsplan för att nå negativa utsläpp av växthusgaser efter 2045. För att nå klimatmålen som Parisavtalet omfattar krävs s.k. kompletterande åtgärder vid sidan av omfattande utsläppsminskningar. Det klimatpolitiska ramverket kan inte genomföras utan en politik för kompletterande åtgärder. Denna strategi konkretiserar hur Sverige kan arbeta med åtgärder och tekniker för negativa utsläpp av växthusgaser, dvs. som leder till upptag av växthusgaser ur atmosfären.

Alla delar av samhället måste utifrån sina förutsättningar bli delaktiga. Dock finns det enstaka näringar vars utsläpp inte är möjliga att få bort helt. Det rör sig främst om utsläpp av metan och lustgas, framförallt från jordbruk, men även från biobränslen, avloppsreningsverk och rötning.

Utredningen föreslår följande delmål:

- År 2030 ska Sverige åstadkomma kompletterande åtgärder som motsvarar minskning med minst 3,7 miljoner ton koldioxid per år.
- År 2045 ska Sverige åstadkomma kompletterande åtgärder som motsvarar minskning med minst 3,7 miljoner ton koldioxid per år.

Nivån ska kunna öka efter 2045. Mellan 2021 och 2045 ökar volymen årligen för kompletterande åtgärder. Idag har Sverige utsläpp på ungefär 51 miljoner ton koldioxid per år.

Länsstyrelsens synpunkter på utredningens förslag

Länsstyrelsen är positiv till förslaget i sin helhet och deltar gärna i arbetet med kompletterande åtgärder inom skogsbruk, jordbruk och som samrådspart. Länsstyrelsen behöver dock särskild finansiering för att delta.

Länsstyrelsen ställer sig positiv till förslaget att ta en strategi för kompletterande åtgärder med olika delmål som möjliggör negativa utsläpp efter 2045.

Myndigheten anser att det som främst driver på klimatarbetet är målet om att kompletterande åtgärder årligen ska öka samt att uppföljning av negativa utsläpp inom det övriga klimatpolitiska systemet påbörjas.

De regionala handlingsplanerna för grön infrastruktur är underlag som bör användas i arbetet med kompletterande åtgärder.

När det gäller jordbruksmark behöver åtgärder kopplas till framtida behov av livsmedel. Det finns en nationell livsmedelsstrategi med visionen om att öka den svenska livsmedelsproduktion. Åtgärder inom jordbruk får inte äventyra livsmedelsstrategin.

Den fysiska planeringen lyfts inte fram av utredningen i tillräcklig omfattning som ett grundläggande verktyg. Samhällsplanering hanterar komplexa frågeställning som kännetecknas av flera anspråk på samma plats. Kommunal fysisk planering är grundläggande för genomförande. På myndighetsnivå är det viktigt att även Boverket, Trafikverket och länsstyrelsen är med i arbetet.

Förslag som påverkar användning av skog

Följande förslag finns för användning av skog för att minska de klimatpåverkande utsläppen:

- Att återväta dränerad torvmark

- Att använda mer träd för byggande av flerbostadshus. Trä har 40 procent lägre koldioxidutsläpp än ett jämförbart betonghus i materialdelen av byggskedet
- Att använda långsamväxande träd för att få en längre omloppstid för koldioxiden

Länsstyrelsen ställer sig positiv till ovanstående åtgärdsförslag.

Förslag som påverkar användning av åkermark

Följande förslag finns för användning av åkermark för att minska de klimatpåverkande utsläppen:

- Att vid odling använd fånggrödor kan tillföra mer kol till marken samtidigt som förlusten av kol genom erosion minskar
- Att vid odling använda mellangrödor när odlingsmarken ligger obrukad. Syftet är liknande som med fånggrödor, men har fler sidonyttor. Exempelvis har blommande mellangrödor potential att bidra med pollen och nektar till nyttoinsekter, vilket ökar insekternas närvaro i jordbruket
- Agroforestry innebär möjligheter att öka kolinlagring i träd och buskar på åker- och betesmark. Att använda sig av agroforestry som är ett samlingsnamn på odlingssystem där träd och buskar odlas tillsammans med andra grödor, ibland även i kombination med djur.
- Att öka andelen energiskog. Odlingsystem med perenna grödor ger hög inlagring av kol och störst potential för kolinlagring per hektar. Det har dessutom har långliggande vall och energiskog
- Att använda biokol som används för att öka kolsänkan som jordförbättringsmedel eller byggnadsmaterial. Biokol som produceras av skogsbiomassa

Länsstyrelsen ställer sig positiv till ovanstående åtgärdsförslag.

Avskiljning och lagring av koldioxid

Utredningen pekar på en betydande potential för negativa utsläpp i Sverige genom att tillämpa bio-CCS vid punktutsläppskällor av biogen koldioxid inom massa- och pappersindustrin i inom energisektorn. Potentialen för bio-CCS uppskattas till 10 miljoner ton koldioxid till 2045, vilket motsvarar närmare 20 procent av dagens fossila utsläpp i Sverige.

Länsstyrelsen stödjer slutsatsen att tillämpningen av CCS-teknik för fossila bränslen inte ska anses vara negativa utsläpp. Tekniken blir dock en mycket viktig

pusselbit för omställning inom flera i industrigrenar i Sverige. Med ökad inmatning av bioråvara kan flera industrigrenar succesivt gå från CCS till bio-CCS för att slutligen ge negativa utsläpp från anläggningarna. I grunden är tekniken för avskiljning, transport och lagring av koldioxiden densamma för fossil CCS som för bio-CCS. Det är därför viktigt att forskning och utveckling samordnas. Det är viktigt att styrmedel förmår att skapa incitament så att bio-CCS blir tillgängligt för industrier som succesivt ställer om sin verksamhet till biobaserad råvara och processenergi.

Länsstyrelsen stödjer synsättet att CCS och CCU (Carbon Capture and Utilization, där koldioxiden används för tillverkning av nya produkter), inte ska räknas som negativa utsläpp. CCU handlar generellt om att cirkulera fossil koldioxid en extra gång innan utsläpp sker.

Verifierade utsläppsminskningar genom investeringar i andra länder

Parisavtalets regler för handel med utsläpps begränsningar mellan länder är ännu inte färdigförhandlade och det kommer dröja innan formerna för sådan handel utvecklats. Länsstyrelsen har inga synpunkter på hur utsläpps begränsningar mellan länder ska hanteras.

Sammanfattningsvis

Länsstyrelsen är positiv till att det tas fram åtgärdsförslag som möjliggör negativa utsläpp som är nödvändigt för att nå klimatmålen. Det är avgörande med en tydlig rollfördelning mellan olika aktörer. Det är även av stor vikt att myndigheter som får uppdrag att arbeta med kompletterande åtgärder får finansiering för sina nya uppdrag.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, där Landshövding Minoo Akhtarzand varit beslutande och klimatkoordinator Jan van der Horst varit föredragande har även Länsråd Ulrica Gradin deltagit.

Minoo Akhtarzand

Jan van der Horst